

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 235/09-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti A. B., K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 41/2004 v období po vydaní uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. októbra 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 41/2004

v období po vydaní uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. októbra 2005 porušené bolo.

2. A. B. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. A. B. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 425,33 € (slovom štyristodvadsaťpäť eur a tridsaťtri centov), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 235/09-24 z 11. júna 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. B., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 41/2004 v období po vydaní uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. októbra 2005.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, ako aj z vyžiadaného na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka je v konaní o určenie neplatnosti zmluvy vedenom okresným súdom pod sp. zn. 24 C 41/2004 jeho účastníčkou v procesnom postavení navrhovateľky

proti odporcom J. M. (ďalej len „odporca v 1. rade“), Ž. B. (ďalej len „odporca v 2. rade“) a Ing. Z. C. (ďalej len „odporkyňa v 3. rade“). Konanie je pod touto spisovou značkou vedené od 26. februára 2004 na základe uznesenia okresného súdu č. k. 24 C 137/2002-34 z 5. novembra 2003 (právoplatnosť nadobudlo 23. decembra 2003), ktorým bola právna vec sťažovateľky vylúčená na samostatné konanie.

Podľa názoru sťažovateľky v označenom konaní dochádza postupom okresného súdu k porušovaniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, čo odôvodnila takto:

„V predmetnom konaní dochádza k porušovaniu práv sťažovateľky na prejednanie jej veci v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka je presvedčená, že napriek tomu, že Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. II. ÚS 231/05 zo dňa 26. 10. 2005 sťažnosť sťažovateľky zo dňa 12. 10. 2005 odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, tak ako v čase pred rozhodnutím ústavného súdu o jej sťažnosti, tak v období po rozhodnutí ústavného súdu, k porušovaniu jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov. (...)

Sťažovateľka je presvedčená, že svojím konaním neprispela k dĺžke konania a poskytla okresnému súdu dostatočnú súčinnosť.

Viaceré výzvy, a teda úkony súdu v konaní javia sa byť nepochopiteľnými.

Súd dvakrát vyzval sťažovateľku na predloženie originálov dôkazov, kedy súdu muselo byť z obsahu spisu a návrhu na začatie konania o určenie neplatnosti zmluvy zrejmé, že vzhľadom na to, že sťažovateľka nebola účastníčkou zmlúv, ktorých neplatnosti sa v konaní domáha, nemá originály tých k dispozícii a ani ich nemôže vyžiadať na Katastrálnom úrade, Správe katastra K., vzhľadom na to, že zmluvy sú uložené v zbierke listín, ktorá je neverejnou časťou katastrálneho operátu.

Na sťažovateľku sa vzťahuje obmedzenie verejnosti keďže v súlade s ustanovením § 68 ods. 5 zákona č. 162/1995 Z. z., nie je osobou oprávnenou na nahliadnutie do predmetnej zbierky listín.

Sťažovateľka reagovala na prvú výzvu súdu a v podaní zo dňa 9. 11. 2005 navrhla, aby si ten predmetné originály zmlúv vyžiadal z Katastrálneho úradu v K., Správy katastra K.

Napriek tomu, však súd opätovne vyzval sťažovateľku výzvou zo dňa 17. 1. 2006 na predloženie originálov dokladov pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

Zároveň bola sťažovateľka vyzvaná na predloženie originálov dôkazov o majetkových a sociálnych pomeroch a opis mzdového listu.

V podaní zo dňa 30. 1. 2006 uviedla sťažovateľka súdu prehľad listín, ktoré už v konaní predložila a uviedla, že na základe listín, ktoré predložila k podaniu zo dňa 21. 5. 2002 a 30. 7. 2002 bolo jej priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a toto rozhodnutie sa stalo právoplatným(...)

Sťažovateľka zároveň k podaniu pripojila originály listín preukazujúcich príjem navrhovateľky.

Sťažovateľka súdu navrhla, aby si originály zmlúv vyžiadal už v podaní zo dňa 9. 11. 2005, súd tak urobil až žiadosťou zo dňa 12. 4. 2005, teda po uplynutí 5 mesiacov.

Ďalšia nečinnosť súdu je zrejmá aj ďalších úkonov súdu. Sťažovateľka návrhom zo dňa 28. 7. 2004 navrhla, aby okresný súd pripustil do konania na strane odporcu v 3. rade Ž. O tomto návrhu sťažovateľky okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 24 C 41/2004-57 zo dňa 23. 5. 2006. Táto lehota javí sa byť navrhovateľke viac ako neprimeraná a neospravedliteľná.

Je pravdou, že právna zástupkyňa sťažovateľky sa neustanovila na pojednávanie dňa 30. 10. 2006, sťažovateľka však považuje za potrebné poukázať, na to, že sa tak udialo jediný raz od začatia konania doposiaľ.

Pojednávanie nariadené na 9. 12. 2005 súd zrušil 24. 11. 2005 a odročil na neurčito a pojednávanie nariadil až 30. 8. 2006 na 30. 10. 2006, teda odročenie na neurčito v tomto prípade predstavovalo bezmála rok, navyše v konaní, v ktorom sa od podania návrhu na jeho začatie nevykonalo žiadne pojednávanie.

Sťažovateľka ďalej považuje sa potrebné poukázať na skutočnosť, že napriek tomu, že vyššie uvádzaným uznesením súd rozhodol o pristúpení odporcu v 3. rade do konania a napriek nariadeniu pojednávania na deň 30. 10. 2006, súd nedoručil odporcovi v 3. rade návrh na začatie konania, ktorého doručenia sa musel odporca v 3. rade žiadať telefonicky dňa 11. 12. 2006.

K ďalšiemu úkonom kedy došlo k ďalším preťahom v konaní zo strany okresného súdu došlo pri ustanovovaní prvého znalca. Súd na pojednávaní dňa 30. 4. 2007 vyhlásil

uznesenie, ktorým pojednávanie odročil na neurčito za účelom vyžiadania si správy z polície, následne rozhodne o prípadnom nariadení znaleckého dokazovania znalcom -grafológom.

Odpoveď z Okresného riaditeľstva PZ K. – mesto bola súdu doručená dňa 25. 5. 2007, súd ustanovil znalca vo veci uznesením zo dňa 14. 8. 2007. Túto dobu nepovažuje sťažovateľka ako dobu „následnú“ po doručení odpovede OR PZ K. - mesto.

Právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o predĺženie lehoty na predloženie listín s nesporným podpisom sťažovateľky, toto požiadanie o predĺženie lehoty však žiadnym spôsobom neprispelo k zbytočným priet'ahom v konaní, vzhľadom na to, že súdu už v tom čase bola známa skutočnosť, že bude potrebné ustanoviť vo veci iného znalca, so zreteľom na list znalca - Ústavu súdneho inžinierstva v Ž. zo dňa 11. 2. 2008.

Napriek tomu, že list znalca spolu so spisom predmetného konania bol doručený súdu dňa 11. 2. 2008, súd uznesením zrušil vlastné uznesenie vo výroku, ktorým ustanovil tohto znalca a ustanovil nového znalca až po uplynutí 2 mesiacov, uznesením zo dňa 18. 4. 2008, pričom v odôvodnení sa odvoláva práve na list zo dňa 11. 2. 2008.

Sťažovateľka nepovažuje úkony súdu, ktoré boli v konaní vykonané ako nedôvodné, za úkony, ktorými by súd odstraňoval jej právnu neistotu, ktorej je vystavená z dôvodu neprimerane dlho trvajúceho konania. Súd týmito úkonmi sťažovateľku vystavoval značne zvýšenému stresu, keď od nej viackrát žiadal predkladať originály zmlúv, ktorými ona nedisponovala a ani si ich nemohla vzhľadom na zákonnú úpravu vyžiadať, zaviazal ju na úhradu preddavkov trov na znalecké dokazovanie, napriek tomu, že ju sám v priebehu konania od platenia súdnych poplatkov oslobodil, zistila, že predloženie listín znalcovi obratom po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o ustanovení znalca trvá v skutočnosti mesiac, a že po uplynutí neprimeranej doby od návrhu po vydanie uznesenia o pristúpení odporcu v 3. rade do konania, neznamená, že odporcovi súd návrh doručí, až kým sa ho odporca v 3. rade po uplynutí asi 6 mesiacov od právoplatnosti uznesenia sám nedomáha, a teda sťažovateľka nemala ani možnosť v priebehu 6 mesiacov zistiť stanovisko odporcu v 3. rade vo veci a v súvislosti s tým navrhovať ďalšie dokazovanie vo veci.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru, bolo postupom Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. 24 C 41/2004 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 24 C 41/2004 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice II pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 7.000 EUR.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. 1 SprV 593/2009 z 25. septembra 2009 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 12. októbra 2009.

2.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov v predmetnom konaní uviedol:

„Z uvedenej chronológie vo veci vykonaných úkonov so zameraním na obdobie po vydaní uznesenia Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. 10. 2005 je zrejmé, že súd v danej veci vykonával úkony a vytyčoval pojednávania, pričom v danom období nemožno konštatovať existenciu dlhodobejších, prípadne opakovaných zbytočných prietáhov v konaní. Jeho dĺžka je ovplyvnená výlučne jeho skutkovou obtiažnosťou, spočívajúcou v nutnosti nariadenia znaleckého dokazovania, pre ktoré ale bolo potrebné zabezpečiť preskúmateľný materiál a znalca spôsobilého takýto znalecký posudok podať. Zdlhavejší časový úsek pri zabezpečovaní uvedeného nemôže byť ale považovaný za zbytočné prietahy spôsobené súdom.

Zároveň Vám oznamujem, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedla:

„Okresný súd Košice II v ním uvádzanej chronológii opomenul tie momenty svojej absolútne neefektívnej činnosti a nečinnosti, na ktorú sťažovateľka poukazuje vo svojej sťažnosti. Zároveň sťažovateľka na preukázanie svojich tvrdení, teda chronológie konania, v článku I. sťažnosti predložila listiny jej tvrdenia nesporne preukazujúce a zároveň tie vyplývajú zo samotného súdneho spisu.

Sťažovateľka si so zreteľom na ňou uvádzané skutočnosti nemyslí, že v konaní pred Okresným súdom Košice II nemožno konštatovať existenciu dlhodobejších, prípadne opakovaných zbytočných prietahov v konaní, ako to uvádza Okresný súd Košice II.

Sťažovateľka poukazuje na to, že Okresný súd Košice II sa vo svojom vyjadrení vôbec žiadnym spôsobom nevysporiadal s ňou tvrdenými skutočnosťami v sťažnosti a jeho záver, o nemožnosti konštatovania prietahov nemožno založiť na základe neúplnej chronológie konania, ktorú vo vyjadrení uvádza.

Zároveň sťažovateľka uvádza, že ani nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania vo veci nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania a s tým spojený stav právnej neistoty pretrvávajúci u sťažovateľky a priamo ovplyvňujúci jej zdravotný stav, pričom sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazuje aj na prietahy v konaní vzniknuté pri ustanovovaní znalca.

Sťažovateľka trvá na tom, že vzhľadom na skutočnosti uvádzané v sťažnosti, postupom Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. 24 C 41/2004 bolo porušené jej právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky si zároveň uplatnila náhradu trov konania v celkovej sume 425,33 € a oznámila, že *„súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu“.*

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 24 C 41/2004 v období po vydaní uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. októbra 2005:

- 15. marec 2002 – sťažovateľka podala návrh okresnému súdu,
- 26. október 2005 – ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 231/05-12 odmietol sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 41/2004 z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti,
- 25. a 27. október 2005 – okresnému súdu boli vrátené poštové zásielky s predvolaním na pojednávanie nariadené na 19. december 2005 adresované odporcovi v 1. rade (zasielané na dve adresy),
- 14. november 2005 – právna zástupkyňa sťažovateľky navrhla okresnému súdu, aby originály dôkazov, na predloženie ktorých ju okresný súd vyzval, vyžiadal okresný súd sám z Katastrálneho úradu v K., Správy katastra K. (ďalej len „správa katastra“),
- 24. november 2005 – okresný súd odročil pojednávanie nariadené na 19. december 2005 na neurčito,

- 17. január 2006 – okresný súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky na predloženie originálov dôkazov, potvrdenie o majetkových a sociálnych pomeroch sťažovateľky a opis mzdového listu,
- 31. január 2006 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila niektoré z požadovaných dokladov,
- 28. február 2006 – úprava kancelárii pripojiť spis sp. zn. 25 C 851/93,
- 29. marec 2006 – spis sp. zn. 25 C 851/93 bol pripojený,
- 12. apríl 2006 – spis sp. zn. 25 C 851/93 bol odpojený,
- 12. apríl 2006 – okresný súd požiadal správu katastra o relevantné listiny – zmluvy,
- 27. apríl 2006 – správa katastra predložila okresnému súdu požadované dôkazy,
- 23. máj 2006 – okresný súd uznesením č. k. 24 C 41/04-57, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. júna 2006 pripustil zmenu návrhu na začatie konania z 28. júla 2004 a zároveň pripustil, aby do konania na strane odporcu pristúpil odporca v 2. rade,
- 28. august 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. október 2006,
- 30. október 2006 – na pojednávanie sa nedostavila právna zástupkyňa sťažovateľky, odporca v 2. rade a opatrovníčka odporcu v 1. rade, okresný súd na návrh sťažovateľky pojednávanie odročil na 15. január 2007, pretože táto nesúhlasila s pojednávaním bez prítomnosti jej právnej zástupkyne,
- 15. január 2007 – na pojednávanie sa nedostavila opatrovníčka odporcu v 1. rade, právna zástupkyňa sťažovateľky navrhla zmenu návrhu, ktorú okresný súd uznesením pripustil, po vyjadreniach právnej zástupkyne sťažovateľky, sťažovateľky a odporkyne v 3. rade okresný súd pojednávanie odročil na 5. marec 2007 s tým, že opatrovníčka odporcu v 1. rade bude opätovne predvolaná, zástupkyne odporcu v 2. rade bolo uložené predložiť čestné vyhlásenie od odporcu v 1. rade a mal byť pripojený spis okresného súdu sp. zn. 14 C 251/1996,
- 23. január 2007 – odporca v 2. rade zaslal okresnému súdu kópiu „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“ z 28. júna 1997,
- 5. marec 2007 - na pojednávanie sa nedostavila sťažovateľka, opatrovníčka odporcu v 1. rade a odporca v 2. rade, po vyjadreniach právnej zástupkyne sťažovateľky a odporkyne v 3. rade okresný súd odročil pojednávanie na 30. apríl 2007 s tým, že bude opätovne predvolaná opatrovníčka odporcu v 1. rade a odporca v 2. rade, ktorý bude vyzvaný na predloženie originálu „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“,

- 7. marec 2007 – okresný súd žiadal odporcu v 2. rade o predloženie originálu „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“,
- 19. marec 2007 – odporca v 2. rade oznámil okresnému súdu, že požadovaný originál „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“ od odporcu v 1. rade nikdy nedostal a k dispozícii majú len kópiu, ktorú okresnému súdu zaslali,
- 30. apríl 2007 – na pojednávanie sa nedostavil odporca v 2. rade a opatrovníčka odporcu v 1. rade, po vyjadreniach právnej zástupkyne sťažovateľky, odporkyne v 3. rade a po vypočutí sťažovateľky, okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu doplnenia dokazovania a následnom rozhodnutí o prípadnom nariadení znaleckého dokazovania – grafológom,
- 16. máj 2007 – okresný súd požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru K. – mesto (ďalej len „OR PZ“) o oznámenie informácií týkajúcich sa sťažovateľky,
- 25. máj 2007 – OR PZ oznámilo okresnému súdu požadované informácie,
- 14. august 2007 – okresný súd uznesením č. k. 24 C 41/2004-90 ustanovil súdneho znalca Ing. Bc. J. M. z odboru písomoznalectva, odvetvia ručné písmo na podanie znaleckého posudku,
- 6. september 2007 – sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne podala proti uzneseniu okresného súdu zo 14. augusta 2007 odvolanie proti výroku, ktorým okresný súd uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania z dôvodu, že bola oslobodená od súdnych poplatkov,
- 12. september 2007 – okresný súd uznesením č. k. 24 C 41/2004-95 zrušil svoje uznesenie zo 14. augusta 2007 vo výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 23. október 2007 – okresný súd uznesením č. k. 24 C 41/2004-98, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. novembra 2007, zrušil svoje uznesenie zo 14. augusta 2007 vo výroku, ktorým bol za znalca ustanovený Ing. Bc. J. M., a vypracovaním znaleckého posudku poveril Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity (ďalej len „ústav súdneho inžinierstva“),
- 6. december 2007 – okresný súd zasielal súdny spis ústavu súdneho inžinierstva,

- 11. február 2008 – ústav súdneho inžinierstva vrátil okresnému súdu spisový materiál so žiadosťou o jeho doplnenie o originál „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“ a o dostatočný počet originálnych porovnávacích podpisov,
- 4. marec 2008 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby v lehote 15 dní predložila 15 originálov nesporne pravých podpisov sťažovateľky potrebných pre expertízne skúmanie,
- 27. marec 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala okresný súd o predĺženie lehoty na predloženie originálnych podpisov do 4. apríla 2008 z dôvodu, že dosiaľ sa jej nepodarilo so sťažovateľkou skontaktovať,
- 9. apríl 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila okresnému súdu listiny s podpismi sťažovateľky,
- 18. apríl 2008 – okresný súd uznesením č. k. 24 C 41/2004-107, ktoré nadobudlo právoplatnosť 6. mája 2008, zrušil uznesenie č. k. 24 C 41/2004-98 z 23. októbra 2007, ktorým bol vypracovaním znaleckého posudku poverený ústav súdneho inžinierstva, a touto úlohou poveril Kriministický a expertízny ústav Policajného zboru B. (ďalej len „KEÚ PZ“),
- 2. jún 2008 – KEÚ PZ oznámil okresnému súdu veľkú pracovnú zaneprázdnenosť a dlhé lehoty spracovania expertíz (12 mesiacov od predloženia vhodných materiálov na skúmanie),
- 13. jún 2008 – okresný súd zasielal súdny spis KEÚ PZ,
- 31. júl 2008 – KEÚ PZ vrátil súdny spis sp. zn. 24 C 41/2004 okresnému súdu na základe jeho žiadosti (zaevidovanej na KEÚ PZ 17. júla 2008) s tým, aby po vybavení potrebných úkonov bol spis vrátený KEÚ PZ na vykonanie písomznaleckej expertízy,
- 5. august 2008 – predseda okresného oznámil KEÚ PZ, že súdny spis bol zaslaný Kancelárii zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky v Bratislave (ďalej len „kancelária zástupcu SR pred ESLP“),
- 5. august 2008 – predseda okresného súdu predkladal stanovisko spolu so súdnym spisom sp. zn. 24 C 41/2004 kancelárii zástupcu SR pre ESLP,
- 3. september 2008 - kancelária zástupcu SR pred ESLP zasielala súdny spis späť okresnému súdu,

- 12. september 2008 – okresný súd zaslal súdny spis KEÚ PZ z dôvodu vyhotovenia znaleckého posudku,
- 2. december 2008 – okresný súd urgoval KEÚ PZ na podanie znaleckého posudku,
- 22. december 2008 – KEÚ PZ odpovedal na urgenciu okresného súdu s tým, že vzhľadom na veľké množstvo prípadov a časovú náročnosť ich spracovania nebolo možné pristúpiť k vypracovaniu požadovaného znaleckého posudku tak, ako bol predpokladaný termín vypracovania posudku máj – jún 2009,
- 5. január 2009 – KEÚ PZ vrátil súdny spis sp. zn. 24 C 41/2004 okresnému súdu bez znaleckého posudku,
- 7. január 2009 – KEÚ PZ oznámil, že požadovanú expertízu vzhľadom na chýbajúci originál „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“ nie je možné vykonať,
- 19. február 2009 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. marec 2009,
- 13. marec 2009 – úprava kancelárie na pripojenie spisu sp. zn. 14 C 251/96,
- 17. marec 2009 – na pojednávanie sa nedostavila sťažovateľka a opatrovníčka odporcu v 1. rade, po vyjadreniach právnych zástupcov účastníkov konania okresný súd rozsudkom návrh zamietol,
- 16. apríl 2009 – okresný súd doručoval rozsudok účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom,
- 7. máj 2009 – sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne podala odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 24 C 41/2004-134 zo 17. marca 2009,
- 18. máj 2009 – okresný súd zasielal odvolanie sťažovateľky ostatným účastníkom na vyjadrenie v lehote 10 dní,
- 30. jún 2009 – spis sp. zn. 24 C 41/2004 bol predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne

orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 140/06).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 41/2004 došlo v období po vydaní uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. októbra 2005 k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o určení neplatnosti zmluvy samo osebe nepatrí medzi druhy sporov, ktoré by sa vyznačovali svojou právnou zložitou. Určitý stupeň skutkovej zložitosti však môže v posudzovanej veci predstavovať nevyhnutnosť náročného znaleckého dokazovania, ktoré však v danom prípade napokon nebolo uskutočniteľné (z dôvodu absencie originálu „*Dohody rozvedených manželov*“). Takisto nemožnosť zistenia adresy pobytu účastníka (v tomto prípade odporcu v 1. rade) a potreba konania s jeho opatrovníkom robí prerokúvanú vec pred všeobecným súdom komplikovanejšou. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný nemôže pripísať len na vrub zložitosti prerokovávanej veci.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky, treba konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mala určitý podiel aj sťažovateľka a jej právna zástupkyňa, pretože z dôvodu neúčasti právnej zástupkyne na pojednávaní 30. októbra 2006 muselo byť toto odročené na 15. január 2007 (sťažovateľka nesúhlasila s pojednávaním v neprítomnosti svojej právnej zástupkyne). Taktiež pojednávanie, ktoré sa konalo 5. marca 2007, bolo okrem iného odročené aj z dôvodu, že pre svoju neprítomnosť sa sťažovateľka nemohla vyjadriť k „*Dohode rozvedených manželov*“. Urobila tak až na pojednávaní 30. apríla 2007. Je potrebné tiež uviesť, že zo strany sťažovateľky došlo dvakrát k zmene pôvodného návrhu, a to ako dôsledok zisteného skutkového stavu. Uvedené skutočnosti svojím spôsobom prispeli k celkovej dĺžke trvania konania, a tieto nemožno pripísať na vrub okresnému súdu. V konečnom dôsledku však v danom prípade podiel sťažovateľky a jej právnej zástupkyne na vzniknutých prieťahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňovalo neúmerne dlho trvajúce konanie okresného súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že aj keď sa postup okresného súdu javí ako plynulý, t. j. bez zjavných období absolútnej nečinnosti v konaní, je potrebné poukázať na jeho neefektívne a nesústredené konanie, ktoré napokon v kontexte celkovej doby trvania konania predstavuje zásah do základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

Predovšetkým je potrebné uviesť, že okresný súd 14. augusta 2007 ustanovením súdneho znalca z odboru písmoznalcstva, odvetvia ručné písmo nariadil znalecké dokazovanie. Následne 23. októbra 2007 vzhľadom na náročnosť znaleckého dokazovania pre absenciu originálu „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“ poveril vypracovaním znaleckého posudku ústav súdneho inžinierstva, ktorý mu však oznámil, že z predloženej fotokópie nie je možné „*jednoznačne dokázať, resp. vylúčiť, či nedošlo k prenosu podpisu pomocou niektorej z metód technického falšovania*“. Okresný súd preto 18. apríla 2008 poveril vypracovaním znaleckého posudku KEÚ PZ. Dňa 7. januára 2009 bolo okresnému súdu doručené oznámenie KEÚ PZ, že bez originálu „*Dohody rozvedených manželov o nájme bytu*“ nie je možné požadovanú expertízu vykonať. Okresný súd teda od

14. augusta 2007 do 7. januára 2009 sústredil svoju činnosť iba na znalecké dokazovanie, ktoré však v konečnom dôsledku neprinieslo žiadne závery. Pritom už v októbri 2007 bolo okresnému súdu viac-menej známe a v apríli 2008 bolo toto zistenie umocnené ústavom súdneho inžinierstva, že požadovanú expertízu nebude možné vykonať. Napokon okresný súd rozhodol aj bez znaleckého dokazovania, a to tak, že rozsudkom návrh sťažovateľky zamietol.

Okresný súd teda počas uvedeného obdobia nevykazoval takú procesnú činnosť, ktorá by smerovala k najskoršiemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka v napadnutej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02, I. ÚS 95/06).

O nesústredenosti v postupe okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že v uznesení zo 14. augusta 2007, ktorým ustanovil súdneho znalca, uložil sťažovateľke zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania aj napriek tomu, že jej bolo v predošlom konaní (pred vylúčením jej veci na samostatné konanie) priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Pre úplnosť však treba uviesť, že táto okolnosť neovplyvnila celkovú dĺžku trvania konania, pretože k jej náprave došlo vo veľmi krátkom čase.

V daných súvislostiach ústavný súd zdôrazňuje, že napadnuté súdne konanie, ktoré v dôsledku postupu okresného súdu trvalo tak dlho, ako v danom prípade, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 66/03, I. ÚS 73/06).

Ústavný súd síce preskúmaval postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 41/2004 iba v období po vydaní uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 231/05-12 z 26. októbra 2005, ale prihliadal na celkovú dĺžku trvania konania vedeného okresným súdom od podania návrhu 15. marca 2002.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľka v petite sťažnosti navrhla prikázať okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov a zakázať mu pokračovať v porušovaní ňou označených práv.

Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd vydal 17. marca 2009 v tejto veci konečný rozsudok č. k. 24 C 41/2004-134, bolo už bez právneho významu prikázať okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov [§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 7 000 €, ktoré odôvodnila neprimeranou celkovou dĺžkou trvania konania a z toho vyplývajúcou mimoriadne ťaživou situáciou, „*kedy sa nevie domôcť rozhodnutia v tak naliehavej veci, ktorou neistota v základnej otázke práv k bytu a teda bývania nepochybne je*“. Zároveň uviedla, že trpí zdravotnými ťažkosťami, v dôsledku čoho u nej došlo k poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä na neefektívnu činnosť okresného súdu a na celkovú dĺžku trvania konania považuje za primerané v sume 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila a vyúčtovala trovy za právne zastúpenie v celkovej sume 425,33 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 je 115,90 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €.

Sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia) v celkovej sume 3 367 Sk vrátane režijného paušálu, t. j. 111,76 €, a za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (podanie ústavnému súdu a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v celkovej sume 245,70 € vrátane režijného paušálu. Sťažovateľke tak vznikol nárok celkovo na úhradu trov v sume 425,38 € vrátane 19 % DPH.

Vzhľadom na skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľky žiadala náhradu trov právneho zastúpenia v sume 425,33 €, ústavný súd ju priznal v požadovanej sume tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009